Hilversum
Mediastad

VOORSTEL

zaaknummer:	684536
steller:	D66, Vivienne Wesselink
portefeuillehouder:	Wethouder Bart Heller
onderwerp:	Stimuleer binnenstedelijke biodiversiteit

Voorstel

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. het college opdracht te geven te onderzoeken hoe de binnenstedelijke biodiversiteit te versterken met gebruikmaking of versterking van opties die in dit voorstel zijn aangegeven;
2. het college opdracht te geven dit gemeentebreed en integraal op te pakken, met medewerking van meerdere portefeuillehouders (groen, economie, ruimtelijke ordening);
3. het college opdracht te geven de daarvoor in aanmerking komende opties op te nemen in het Programma Groen dat ter besluitvorming aan de raad wordt voorgelegd, volgens de huidige planning in Q3 2022, en daarbij tevens gemotiveerd aan te geven welke opties al dan niet reeds worden uitgevoerd (bijvoorbeeld o.b.v. aangenomen moties) en welke nieuwe opties zijn onderzocht maar niet zijn opgenomen in het Programma Groen;[1]
4. de opties inclusief financiering uit te werken in verschillende scenario's (bijvoorbeeld goud, zilver en brons) zodat de raad daar een keuze uit kan maken.

Inleiding

De fractie van D66 is van mening dat er meer gedaan moet worden voor de biodiversiteit in Hilversum. Met dit initiatiefvoorstel wil de fractie het onderwerp nog eens goed onder de aandacht brengen en ook de andere raadsfracties in de gelegenheid stellen zich hierover uit te spreken. Door in te stemmen met het initiatiefvoorstel geeft de raad kaders mee aan het college. Het college kan deze verder uitwerken en opnemen in het Programma Groen.

Met biodiversiteit bedoelen we dat er genoeg verschillende soorten flora en fauna leven in de stad. Door biodiversiteit worden ecosystemen in stand gehouden. Dat is voor mensen erg belangrijk omdat het een gebruikswaarde voor ons heeft, we halen niet alleen grondstoffen uit biodiversiteit die we in ons dagelijks leven gebruiken, maar aanleg van groen in de stad zorgt ook voor een verbeterd gevoel van welbevinden voor mens en dier. Biodiversiteit staat al jaren onder druk op aarde, zo wordt ook uitgelegd op de website van het Compendium voor de Leefomgeving.

Probleemstelling

Op 21 november 2018 stelde D66 vragen aan het college over de staat van de biodiversiteit in Hilversum n.a.v. het living planet report van het Wereld Natuur Fonds. Een van de antwoorden op de vragen luidde: "Navraag bij het Goois Natuurreservaat en Natuurmonumenten levert het beeld op dat de biodiversiteit in onze regio stabiliseert, na decennia van teruggang door de invloed van de mens." Opvallend genoeg laat onderzoek van de regio van augustus 2019 zien dat de biodiversiteit nog steeds zwaar onder druk staat door verdroging, vermesting en verzuring (bron onderstaand).

[1] Het Programma Groen is de nieuwe benaming voor wat voorheen het Groenbeleidsplan werd genoemd.

In het laatste Living Planet Report (2020) van het Wereld Natuur Fonds wordt genoemd dat dieren in heidegebieden het hardst zijn getroffen de afgelopen 30 jaar. Er zijn nog maar weinig vlinders en vogels over die er tot 30 jaar geleden wel waren. “De omvang van dierpopulaties is gekelderd: gemiddeld met bijna 70%. Kenmerkende plant- en diersoorten in die gebieden zijn slecht bestand tegen de effecten van te hoge concentraties stikstof.” Kortom, het blijft belangrijk om hier beleid op te voeren en in te blijven investeren.

De sleutel bij het meer biodivers maken van Hilversum ligt niet alleen bij de gemeente maar ook bij onze inwoners, en dan vooral hun tuinen. Op de kaart in het Groenbeleidsplan staan op kaarten aangegeven hoeveel versteende tuinen Hilversum heeft. Daarnaast kunnen de inwoners ook op andere manieren bijdragen aan biodiversiteit.

De verschillende mogelijkheden worden hieronder verder toegelicht in het voorstel.

Mogelijkheden om biodiversiteit te stimuleren

1. Operatie steenbreek

Gemeentelijk groen

Hilversum is een ‘versteende’ stad. Er zijn hier dan ook veel kansen om in het centrum maar ook in de wijken meer te vergroenen. De gemeente moet actief gaan inventariseren waar deze vergroening kan plaatsvinden en waar zoveel mogelijk stenen kunnen worden vervangen door gras, planten en bomen.

Wij vroegen op twitter welke plekken in Hilversum zouden kunnen profiteren van Operatie Steenbreek, de resultaten staan in bijlage 1.

Dat de hele raad biodiversiteit hoog in het vaandel heeft, blijkt wel uit het feit dat er al verschillende moties over dit onderwerp zijn ingediend én aangenomen. We geven hierbij een drietal voorbeelden:

- De VVD en D66 dienden d.d. 9 november 2016 een motie in (M16-103), waarbij de gemeente werd opgeroepen zich aan te sluiten bij Operatie Steenbreek. Deze motie werd door velen medeondertekend en uiteindelijk unaniem aangenomen.
- Leefbaar Hilversum diende d.d. 14 november 2018 een motie in (M18-86), Redt de bij, onder meer ter bevordering van de biodiversiteit. Deze motie werd unaniem aangenomen.
- D66 diende samen met de fractie van GroenLinks d.d. 16 oktober 2019 een motie in (M19-125) over sedumdaken voor bushokjes. Deze motie werd door verschillende fracties medeondertekend en met 28 stemmen vóór aangenomen. Sedum is echter ook zeer geschikt voor gewone platte daken. Daken waar geen zonnepanelen op kunnen worden geplaatst kunnen wel bedekt worden met sedum.

De fractie van D66 gaat er van uit dat de maatregelen, die worden genoemd in en voortvloeien uit aangenomen moties, al onderdeel zijn van lopend beleid. In het Programma Groen kan het college aangeven hoe deze worden uitgevoerd en of er maatregelen zijn die verder kunnen worden ontwikkeld of geïmplementeerd.

Kortom: Ga weer aan de slag met operatie steenbreek, begin met het gemeentelijk groen, inventariseer waar versteende stukken zijn die kunnen worden vergroend. Voorbeelden staan in de bijlage.

Particulier groen

Om inwoners te helpen bij het vergroenen van hun tuinen, kunnen we beginnen om afspraken te maken met tuincentra, zodat inwoners gratis een plant ontvangen in ruil voor een tuintegel. In gemeenten elders is dit al erg succesvol gebleken, in Den Haag waren er in 2017 al 76.000 tegels ingeruild. Maar ook dichter in de buurt werkt het, zoals in de gemeente Huizen.

Voor inwoners zonder tuin, of met extra wensen voor groen in hun straat, is er de mogelijkheid een geveltuin aan te vragen, die vervolgens in samenwerking met de gemeente kan worden gerealiseerd. Hiervan wordt helaas nog maar weinig gebruik van gemaakt. Stimuleer dit bij onze inwoners! Dat kan bijvoorbeeld door er meer over te communiceren.

Een derde mogelijkheid om extra groen te stimuleren onder particulieren, maar ook bij bedrijven, is door een subsidie te organiseren voor het aanleggen van verticaal groen. Ook moet er bij nieuwe bouwplannen worden nagedacht over mogelijkheden voor verticaal groen, en moet worden gekeken naar hoeveel verstening er is in bestemmingsplannen. Maximeer bijvoorbeeld het aantal tegels in bestemmingsplannen.

Om direct met operatie steenbreek te beginnen moet er eerst een streefgetal worden vastgesteld van het aantal om te ruilen tegels. Er moet goed worden gecommuniceerd over het belang van het terugdringen van verstening. Dit kan worden gecommuniceerd aan inwoners, scholen, bedrijven, instellingen, sportverenigingen, woningbouwcorporaties en de tuinbranche.

Kortom: Maak afspraken met tuincentra voor mogelijkheden om tegels voor planten te ruilen. Bepaal een streefgetal van het in te ruilen tegels. Ga tegelijkertijd geveltuintjes stimuleren bij mensen zonder tuin. En zorg voor subsidie voor verticaal groen.

2. Dieren

Een belangrijk aspect van binnenstedelijke biodiversiteit zijn de dieren in de stad. We willen meer doen voor álle dieren in de stad leven. Benieuwd naar wat voor dieren er leven in de stad? Dan is het kijken van “De Wilde Stad” een aanrader.

Egels

Het gaat niet goed met de egel schrijft Trouw, maar er zijn mogelijkheden om ze helpen en dat geldt uiteraard niet alleen voor egels. Egels hebben er belang bij als ze onder hekwerken en afrasteringen door kunnen lopen. Door ze ongeveer 10cm vanaf de grond te monteren (en dit hoeft maar een enkel paneel te zijn per tuin) kunnen de egels zich vrijer bewegen. De gemeente kan bij nieuwbouw gaan nadenken over de zogeheten egelsnelwegen en bewoners zich hiervan bewust maken. Dit kan worden opgenomen in de verordening over natuur inclusief bouwen.

In de herfst, wanneer alle bladeren naar beneden vallen, maken egels (en andere dieren) zich klaar voor hun winterslaap. Ze zoeken op dat moment naar voedsel tussen de gevallen bladeren, die de gemeente vervolgens met bladblazers verwijderd. Dieren hebben er belang bij als de bladeren langer blijven liggen. De gemeente kan dit natuurlijk gemakkelijk voor hen mogelijk maken.

Kortom: Neem egelsnelwegen op in de verordening natuur inclusief bouwen en informeer de inwoners over hoe ze hun tuin egelvriendelijk kunnen maken.

Insecten

Hilversum is reeds goed bezig door een maaibeleid op te stellen waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met bijen en andere insecten. Ook worden op veel plekken al inheemse bloemen gezaaid voor de insecten. Maar zoals aangegeven zijn tuinen van huizen de sleutel voor verbetering van biodiversiteit in Hilversum. Als deze bloemen ook bij inwoners in hun tuinen zouden gaan groeien, zal dat positieve uitwerking hebben op de populatie van bijen en dergelijke. Faciliteer dit als gemeente door eens per jaar zaden aan inwoners ter beschikking te stellen, wanneer ook in de bermen en dergelijke bloemen worden gezaaid.

Kortom: Insecten hebben baat bij inheemse bloemen. Faciliteer dit door hierover te communiceren en zaden hiervoor bij inwoners beschikbaar te stellen.

3. Bladeren

De Vlaamse regering heeft gemeenten verboden nog gebruik te maken van bladblazers met een benzinemotor. Bladblazers met een benzinemotor veroorzaken geluids- en stankoverlast, en zijn vaak eigenlijk helemaal niet nodig! Voor de natuur is het beter om de gevallen bladeren in de herfst te laten liggen. Insecten kunnen er leven in de koudere maanden en o.a. vogels vinden er voedsel. En behalve dat we hiermee de natuur dus een handje helpen, helpen we ook de mensen die het blad moeten ruimen. Zij lopen de hele dag in de giftige uitlaatstoffen van de bladblazers. Er zijn ook mogelijkheden voor elektrische bladblazers, deze maken veel minder geluid en stoten geen uitlaatgassen uit.

Ook in particuliere tuinen worden bladeren vaak direct opgeruimd. Zorg ervoor dat inwoners goed zijn geïnformeerd over de meerwaarde van gevallen bladeren voor de biodiversiteit, zodat zij hiermee in hun tuin rekening kunnen houden.

Kortom: Vervang voor actie bladslag de bladblazers die werken op benzine voor elektrische bladblazers. Informeer inwoners over waarom ze het best de bladeren kunnen laten liggen.

4. Herplanten van bomen

D66 pleitte de afgelopen tijd al meer voor de herplanting van bomen in de stad. Momenteel handhaven we in afbouwstraten (straten waar de laanbeplanting vanwege een afnemende conditie op termijn vervangen gaat worden) beleid dat bomen pas worden herplant als er meer dan 60% in een laan is uitgevallen. Wij zien dit graag anders. We verkiezen hierbij de waarde van individuele bomen boven de esthetiek van een gelijkjarige laanstructuur. Tevens is het belangrijk dat er niet wordt gekapt in het broedseizoen.

Kortom: Als een boom wordt gekapt, om welke reden dan ook, zorg dat deze zo snel mogelijk wordt herplant, zonder daarbij rekening te houden met de gelijkjarige laanstructuur.

5. Containertuintjes

Het is voor velen een doorn in het oog: vuilniszakken en soms zelfs los vuilnis dat naast een (ondergrondse)container wordt gedumpt. Er komt ongedierte op af en het afval komt soms op straat terecht en dus in het milieu. Containertuintjes lijken een perfecte oplossing! Het fleurt de straat op, past goed bij het idee van de stad vergroenen, en heeft dus ook nog eens een functie voor het schoonhouden van het milieu.

Kortom: Realiseer containertuintjes bij afvalbakken in het centrum en in wijken waar overlast is door afval, stem de realisatie en financiën af in overleg met de GAD.

6. Tiny Forests

"Een Tiny Forest® is een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan. Dit bos is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Kinderen leren in het buitenlokaal over de Nederlandse natuur en buurtbewoners ontmoeten elkaar op een prettige en gezonde plek." Het tiny forests initiatief van IVN zorgt voor kleine bossen in steden, en heeft ontzettend positieve effecten voor biodiversiteit, natuurbeleving, waterbergcapaciteit, hittestress en de gezondheid. Gemeenten kunnen zich bij dit initiatief aansluiten. De kosten zijn in totaal 22.000 euro. De details van dit initiatief zijn te lezen op de website van IVN.

Kortom: De gemeente Hilversum sluit zich aan als partnergemeente van IVN Tiny Forests en neemt de kosten mee in het Programma Groen.[2]

Financiën

De aanvullende maatregelen moeten worden gefinancierd uit de budgetten duurzaamheid en/of groenbeleid, kosten voor het onderhoud, niet zijnde particulier onderhoud, moeten worden gedekt uit de reguliere onderhoudsbudgetten in overleg met de afdeling Beheer Openbare Ruimte en de GAD. De vraag is of deze budgetten voldoen. Het college kan dit inzichtelijk maken door verschillende scenario's en de impact van capaciteit en kosten inzichtelijk te maken en aan de raad voor te leggen.

Uitvoering

Via reguliere uitvoering onderhoud.

Proces behandeling initiatiefvoorstel

Een initiatiefvoorstel wordt allereerst in de commissie geagendeerd voor een eerste bespreking, waarbij in casu de fractie van D66 het voorstel zal toelichten en de overige fracties aan D66 vragen kunnen stellen. Daarna wordt het voorstel aan het college gestuurd met het verzoek daarover te adviseren.

---

[2] https://www.ivn.nl/tinyforest/partnergemeenten-tiny-forest

Vervolgens zal het opnieuw in de commissie worden geagendeerd (ter advisering aan de raad) en uiteindelijk ter besluitvorming in de raad.

Bijlagen

1. Plekken waar operatie steenbreek kan worden toegepast
2. Bronnen en links